

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 169/2013-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. apríla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti R., a. s., B., zastúpenej spoločnosťou B., s. r. o., Advokátska kancelária, B., v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. J. B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 NcC 36/2012-149 zo 16. júla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti R., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. septembra 2012 doručená sťažnosť spoločnosti R., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdne konanie zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 NcC 36/2012-149 zo 16. júla 2012.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je v pozícii odporcu v konaní o ochranu osobnosti vedenom pred Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 12 C 17/2011 na základe návrhu J. R. (ďalej len „navrhovateľ v 1. rade“), V. R. a K. R. Sťažovateľ ako vydavateľ denníka N. v ňom 16. októbra 2009 uverejnil článok pod názvom „*J. R. (35): Tajomstvo herca odhalené. Jeho slepý otec je bezdomovec*“, v ktorom mal vychádzať z omylu v osobe biologického otca navrhovateľa v 1. rade. Toto nepravdivé skutkové tvrdenie podľa navrhovateľov zasiahlo do ich práva na ochranu osobnosti, preto sa domáhajú zaplataenia nemajetkovej ujmy 33 000 €.

Na pojednávaní 7. júna 2012 navrhovateľ v 1. rade počas výsluchu pri popise svojich pocitov zo sporného článku uviedol: „*Najskôr sa mi vracajú tie pocity, keď človeka to akurát tak neuveriteľne našťve...*“ Podľa sťažovateľa konajúca sudkyňa JUDr. G. S. navrhovateľa v 1. rade prerušila a povedala: „*Pán kolega nahráva, pán kolega nahráva, ale ja som niečo podobné zažila. Ale odosobním sa absolútne. Takže vás viem pochopiť. Tým som neprejudikovala, ako rozhodnem, Tým som neprejudikovala, takže sa k tomu nevracajme, čo ste prežívali. Ja na margo toho hovorím, čo som prežívala ja.*“

Sťažovateľ reagoval na citované vyjadrenia tak, že 22. júna 2012 podal námietku zaujatosti voči zákonnej sudkyňi, a to „*z dôvodu, že*

a) má emotívny pomer k prejednávanej veci, pretože jej pripomína a stotožňuje si ju s podobnou neprijemnou životnou udalosťou, ktorú v minulosti osobne zažila;

b) prechováva sympatie voči navrhovateľom, plne s nimi súcití a chápe ich hnev;

c) prechováva antipatie voči médiám, novinárom a vydavateľom médií, pretože títo v minulosti nepravdivo informovali verejnosť o jej trestnom stíhaní“.

Podľa sťažovateľa dôvodom súcitu zákonnej sudkyne s navrhovateľmi «*môžu byť články uvedené v denníku Pravda 29.5.2004 a 28.6.2004 pod názvami „L. kľúčový človek čelí stíhaniu“ a „Polícia už preveruje viaceré konkurzy“, alebo samotné trestné stíhanie*

v nich popísané». Preto konajúca sudkyňa „nie je schopná objektívne a nezaujate rozhodnúť v predmetnej veci“.

Vo svojom vyjadrení k námietke zaujatosti konajúca sudkyňa uviedla, že „sa vo veci necíti byť subjektívne ani objektívne zaujatá. Nemá záujem na určitom výsledku sporu, konanie sa jej nijako priamo nedotýka, o veci nezískala informácie iným ako procesným postupom, účastníkov konania nepozná, nikdy sa s nimi nestretla a nie sú jej blízke osoby.“.

Krajský súd uznesením č. k. 3 NcC 36/2012-149 zo 16. júla 2012 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) rozhodol, že sudkyňa okresného súdu JUDr. G. S. nie je vylúčená z prerokovania a rozhodovania predmetnej veci. Podľa krajského súdu z konštatovania zákonnej sudkyne na pojednávaní 7. júna 2012 „nemožno vyvodiť pochybnosti o jej nezaujatosti so zreteľom na jej tvrdený pomer k veci či k účastníkom konania. Z predmetného konštatovania nie je zrejmé, čo podobné prežila, a preto nie je dôvod zaoberať sa obsahom článkov, na ktoré odporca poukázal v námietke zaujatosti. Sudkyňa neuviedla nič konkrétne k veci ani k účastníkom konania. Samotná skutočnosť, že niečo podobné zažila a tvrdenie, že vie navrhovateľa 1/ pochopiť, nepreukazujú ani len možnosť sprostredkovaného vzťahu k predmetnej veci či účastníkom a už vôbec nie priamy vzťah k nim. Sudkyňa tak nemá žiaden vzťah k účastníkom konania a nie sú zrejmé žiadne skutočnosti, pre ktoré by mala záujem na určitom spôsobe skončenia veci. Nemožno sa stotožniť s námietkou odporcu v tom smere (a to ani po oboznámení sa so zvukovým záznamom z pojednávania 7.6.2012), že sudkyňa neskryvane sympatizovala s navrhovateľmi, že by s nimi súcitila a plne chápala ich hnev. Tieto skutočnosti zo samotného konštatovania, že niečo podobné zažila a že vie navrhovateľa 1/ pochopiť, nevyplývajú. Nemožno sa preto stotožniť ani s námietkou vo vzťahu k prechovávaniu výslovne negatívnych pocitov voči médiám, novinárom a vydavateľom médií, keďže títo v minulosti mali podľa odporcu nepravdivo informovať o jej nepríjemnej životnej situácii. Záverom sa nemožno stotožniť s námietkou odporcu, že sudkyňa má emotívny vzťah k prejednávanej veci. Konštatovanie sudkyne nesmerovalo k prejednávanej veci, ale k inej veci, ktorú sama zažila. Odporca ani sudkyňa vo vyjadrení k námietke zaujatosti teda neuviedli žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver o vzťahu sudkyne k prejednávanej veci či účastníkom konania... Konštatovanie sudkyne, že napriek tomu, že niečo podobné

zažila a vie navrhovateľa 1/ pochopiť, sa absolútne odosobní a že tým neprejudikovala rozhodnutie, nepovažuje odvolací súd za skutočnosť, ktorá by odôvodňovala záver o tom, že sudkyňa sa objektívne nejaví ako nestranná. Sudkyňa neuviedla, ako rozhodne vo veci samej; poukaz na odvolací súd na tomto závere nič nemení, keď odvolanie proti prípadnému zamietajúcemu rozsudku môžu podať navrhovatelia, proti prípadnému vyhovujúcemu rozsudku odporca a proti rozsudku, ktorým by bolo návrhu sčasti vyhovené a sčasti by bol návrh zamietnutý, by mohli podať odvolanie všetci účastníci.“.

Ďalšie skutočnosti zakladajúce podľa názoru sťažovateľa pochybnosti o nezaujatosti zákonnej sudkyne krajský súd vyhodnotil tak, že *„spočívajú v postupe sudkyne v konaní a týkajú sa tvorby spisu (namietaný spôsob založenia výberu z textu článku do spisu), vykonávania dokazovania (namietané zdvihnutie listiny, prerušovanie počas kladenia otázok), vedenie pojednávania a vykonávania dokazovania (namietané uplatňovanie vyšetrovacej zásady) či spisovanie zápisnice. Vo vzťahu k poslednému je potrebné poukázať na skutočnosť, že hoci odporca v námietke zaujatosti namieta stručnosť či účelovosť protokolácie, na pojednávaní prítomný právny zástupca odporcu nepodal návrh na doplnenie zápisnice ani námietky proti jej zneniu... Nakoľko súd na námietku zaujatosti neprihliada, ak sa táto dotýka len okolností spočívajúcich v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci (§ 15a ods. 5 v spojení s § 14 ods. 3 O. s. p.), na uvedenú časť námietky zaujatosti Krajský súd v Bratislave neprihliadal.“.*

Sťažovateľ v sťažnosti doručenej ústavnému súdu zdôvodňuje svoj návrh na rozhodnutie vo veci samej viacerými tvrdenými ústavno-právne významnými pochybeniami krajského súdu.

Najprv sťažovateľ namieta porušenie zásady rovnosti zbraní, keďže *„krajský súd rozhodol, že pokiaľ nepreukážem, čo konkrétne Sudkyňa svojim výrokom vo svojich myšlienkach mienila, nebude sa vôbec týmto výrokom Sudkyne zaoberať“.* Sťažovateľ považuje *„za objektívne nemožné bez súčinnosti Sudkyne preukázať, ktorú podobnú udalosť, ako navrhovateľa, ona sama prežila a ktorú ona svojim výrokom myslela. Ako vyplýva z vyjadrenia Sudkyne k námietke, Sudkyňa nepoprela dôvody námietky. Z jej vyjadrenia vyplynulo, že mnou uvádzané skutočnosti zatajila a vyjadrila sa výlučne*

k dôvodom, ktoré neboli predmetom námietky. Podľa krajského súdu som na základe tohto nevecného vyjadrenia neunesol dôkazné bremeno... mám za to, že kladenie takého dôkazného bremena na účastníka konania, aby tento preukázal, čo konkrétne sudca svojim výrokom skutočne myslí, naviac za situácie, že tento sa ku konkrétnym dôvodom nevyjadrí a skutkové okolnosti zatají, je neprimeranou dôkaznou požiadavkou a krajský súd tým v prejednávanej veci porušil zásadu rovnosti zbraní,... Pre úplnosť uvádzam, že sudca je povinný v zmysle ustanovenia § 16 ods. 1 OSP vyjadriť sa k námietke zaujatosti. Ak bol krajský súd toho názoru, že vyjadrenie Sudkyne je nedostatočné a pre svoje rozhodnutie potrebuje bezpodmienečne poznať, ktorú konkrétnu udalosť svojim výrokom myslela, mal vyzvať Sudkyňu, aby svoje vyjadrenie k mojej námietke doplnila.“.

Sťažovateľ nesúhlasí so záverom krajského súdu, podľa ktorého viaceré skutočnosti odôvodňujúce námietku zaujatosti spočívajú v postupe sudkyne v konaní. Sťažovateľ je toho názoru, že „postupom sa rozumejú procesné úkony sudcu vrátane rozhodnutí, a to aj vo veci samej. Považuje za príliš zľahčujúce nazvať napríklad (a) udeľovanie právnych rád navrhovateľovi ako tvorbu spisu; (b) napovedanie navrhovateľovi počas výsluchu zdvihnutí listiny ako vykonávanie dokazovania; (c) neustále prerušovanie môjho právneho zástupcu počas kladenia otázok ako vykonávanie dokazovania; (d) uplatňovanie vyšetrovacej zásady v civilnom sporovom konaní ako vedenie pojednávania a vykonávanie dokazovania.“. Sťažovateľovi nie je zrejmé, „prečo krajský súd aplikoval na prejednávanú vec zjavne nesúvisiace ustanovenie § 15a ods. 5 OSP. Jedná sa totiž o ustanovenie, ktoré upravuje výlučne postup zákonného sudcu a nie postup nadriadeného súdu“. V nadväznosti na citované sťažovateľ poukazuje na výrok vo veci konajúcej sudkyne na pojednávaní, ako aj na existenciu novinových článkov z mája a júna 2004, „ktoré v žiadnom prípade nemôžu byť postupom Sudkyne vo veci...“. Ostatné namietané skutočnosti boli podľa sťažovateľa len súčasťou jeho právnej argumentácie, lebo si bol „vedomý, že ako samotný dôvod pre vylúčenie Sudkyne by pravdepodobne neobstáli. Som ale toho názoru, že ak by krajský súd pri posudzovaní objektívneho hľadiska zaujatosti prihliadol aj na skutočnosti uvedené v bode 21 a 22 námietky, námietke mohlo byť vyhovené...“. Preto „neprihliadanie krajský súdom na skutočnosti uvedené v bode 21 a 22 námietky nemá oporu v OSP, popiera účel a význam právnych noriem § 14 ods. 3 a 15a

ods. 5 OSP, a preto tento postup krajského súdu považuje za zjavne neodôvodnený a arbitrárny“.

S poukazom na teóriu zdania sťažovateľ tvrdí, že *„krajský súd sa uspokojil s vyjadrením Sudkyne, že sa necíti byť zaujatá a vôbec sa nezaoberal, či by Sudkyňa mohla byť zaujatá z objektívneho hľadiska. Ak by sa týmto krajský súd zaoberal, nepochybne by v napadnutom rozhodnutí museli byť zodpovedané otázky: (a) či sú objektívne oprávnené moje pochybnosti o zaujatosti Sudkyne, keď sa táto sama priznala, že v minulosti osobne zažila podobnú nepríjemnú životnú udalosť... (b) či sú objektívne oprávnené moje pochybnosti o zaujatosti Sudkyne, keď o tejto v minulosti médiá negatívne informovali širokú verejnosť... Ako je zrejmé, z napadnutého rozhodnutia, odpoveď na tieto otázky v ňom absentuje...“.* Krajský súd mal podľa sťažovateľa *„podať podrobnú a detailnú právnu analýzu“* dôvodov, pre ktoré sa odchýlil od stabilnej súdnej judikatúry vyžadujúcej, aby sa sudca aj objektívne javil ako nezaujatý.

Skutočnosť, že krajský súd sa nestotožnil so sťažovateľovým hodnotením výroku sudkyne predneseného na pojednávaní 7. júna 2012, podľa sťažovateľa krajský súd *„bližšie nezdôvodnil. Tento názor je ale zjavne protirečivý s výrokom Sudkyne... Akýkoľvek iný výklad týchto výrokov ako ten, že Sudkyňa súcitiť s navrhovateľom a chápe jeho hnev, je zjavne iracionálny a nelogický.“.* Sťažovateľ poukazuje aj na iný výrok vo veci konajúcej sudkyne, keď táto po poukaze právneho zástupcu sťažovateľa na § 118a zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), podľa ktorého vo veciach ochrany osobnosti sú účastníci povinní opísať rozhodujúce skutočnosti o veci samej a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení najneskôr do skončenia prvého pojednávania, uviedla: *„či budem prihliadať alebo nebudem prihliadať, či sú prekludované alebo nie, o tom rozhodne odvolačka, hej?“* Podľa sťažovateľa *„tento výrok Sudkyne je nutné posudzovať v kontexte celej situácie a nie izolovane, ako to urobil krajský súd. Z tohto výroku Sudkyne, v ktorom mi oznámila, že v môj neprospech nebude postupovať v súlade s § 118a OSP, považujem za jednoznačné, že v prejednávanej veci nebudem úspešný, čo som sa dozvedel ešte predtým, ako bolo vykonané celé mnou navrhnuté dokazovanie... Je preto vyslovené nelogický záver krajského súdu, že by sa Navrhovatelia mohli odvolávať proti prípadnému rozsudku prvostupňového*

súdu. Navrhovatelia totiž do skončenia prvého pojednávania nepredložili žiadne dôkazy na podporu svojich tvrdení a objektívne preto bez ďalšieho nemôžu byť vo veci úspešní... Na základe uvedeného som toho názoru, že napadnuté rozhodnutie je v tejto časti nelogické, neprijateľné, nepresvedčivé, v rozpore s § 157 ods. 2 OSP, a preto je z ústavného hľadiska neudržateľné...“.

Sťažovateľ namieta aj nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, keďže všetky skutočnosti, na ktorých založil svoju námietku, sú podľa jeho názoru *„pre rozhodnutie vo veci kľúčové. Závery krajského súdu, ak by aj teoreticky mali byť právne správne, sú nepreskúmateľné a preto ústavne neudržateľné.“*

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd jeho sťažnosti vyhovel, a takto nálezom rozhodol:

„I. Základné právo obchodnej spoločnosti R., a. s., na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 NcC 36/2012 zo dňa 16.07.2012 porušené boli.

II. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 NcC 36/2012 zo dňa 16.07.2012 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

III. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti R., a. s., trov trovy konania v sume 323,52 €... na účet obchodnej spoločnosti B., s. r. o., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

V podaní, ktoré sťažovateľ doručil ústavnému súdu 9. novembra 2012, prehľbil svoju argumentáciu poukazom na nález ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 162/2012 a navrhol využitie postupu podľa § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre prípad, že by senát ústavného súdu prerokovávajúci jeho sťažnosť dospel k odlišnému právnemu názoru.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh podľa konštantnej judikatúry ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného

základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

1. Pokiaľ ide o namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd zdôrazňuje, že tento článok dohovoru sa vzťahuje na tie súdne konania, ktorých predmetom sú občianske práva alebo záväzky, alebo oprávnenosť akéhokoľvek trestného obvinenia. Oba typové okruhy predmetov konania sú z hľadiska vnútroštátnych právnych poriadkov jednotlivých zmluvných strán dohovoru interpretované judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) prinášajúcou často celkom prirodzene rozširujúci výklad pojmov „občianske práva alebo záväzky“ či „trestné obvinenie“. Súdna prax ESLP sa však vyvinula do konzistentnej podoby, pokiaľ ide o kvalifikáciu práva na rozhodnutie o zložení súdu. Toto právo nie je občianskym právom v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ide o procesné právo, ktoré nevyžaduje rozhodnutie o občianskych právach (rozhodnutie z 11. decembra 2003 o sťažnosti č. 58751/00 vo veci Schreiber a Boetsch c. Francúzsko). Neskôr ESLP výslovne uviedol, že konanie, v ktorom bola uplatnená námietka zaujatosti, sa netýka oprávnenosti trestného obvinenia alebo občianskych práv a záväzkov podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (čiastočné rozhodnutie z 19. mája 2009 o sťažnosti č. 37111/04 vo veci Mianowicz c. Nemecko, rozhodnutie z 20. októbra 2009 o sťažnosti č. 26362/02 vo veci Ovcharenko c. Ukrajina).

Ústavný súd, pravdaže, neopomína skutočnosť, že právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru zahŕňa viacero čiastkových práv vyjadrujúcich požadovanú kvalitu postupov a rozhodnutí súdov. Niektoré z uvedených čiastkových práv z aplikovateľnosti na konanie o námietke zaujatosti zrejme nemožno vylúčiť (napr. právo na riadne odôvodnenia rozhodnutia súdu, pri ktorom ústavný súd zastáva názor, že je aplikovateľné aj na súdne konania, ktoré z hľadiska ich merita vo všeobecnosti pod čl. 6 ods. 1 dohovoru subsumovateľné nie sú – pozri napr. nález vo veci sp. zn. I. ÚS 118/2010).

Vo vzťahu k námietkam sťažovateľa o porušení princípu rovnosti zbraní či k námietkam smerujúcim k samotnému právnemu hodnoteniu relevantných skutkových okolností žalovaným súdom však ústavný súd rešpektujúc judikatúru ESLP dospel k záveru o nedostatku ústavne relevantnej súvislosti medzi napadnutým uznesením krajského súdu a právom sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie garantovaným v čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto časti je sťažnosť zjavne neopodstatnená.

Ústavný súd už viackrát vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vyslovil názor, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97), a tak v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07). To by mohlo na prvý pohľad takisto viesť k záveru o absencii relevantnej súvislosti medzi uznesením krajského súdu zo 16. júla 2012 a základným právom zaručeným čl. 46 ods. 1 ústavy i čl. 36 ods. 1 listiny.

Ústavný súd však nemôže opomenúť, že kým aplikačný rozsah čl. 6 ods. 1 dohovoru na úrovni občianskych práv a záväzkov je vyčerpaný konaniami, ktorých výsledok je rozhodujúci („déterminante“, „decisive“) pre práva povinnosti súkromnej povahy (rozsudok ESLP zo 16. júla 1971 o sťažnosti č. 2614/65 vo veci Ringeisen c. Rakúsko, § 94), právomoc slovenských súdov v občianskom súdnom konaní sa podľa § 7 ods. 1 OSP nevzťahuje iba na prejednávanie a rozhodovanie sporov, ale aj iných právnych vecí, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány, a dokonca podľa § 7 ods. 3 OSP aj na prejednávanie iných vecí, ak to ustanovuje zákon.

Niet pochyb, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa v rovine súdnej ochrany vzťahuje na všetky „veci“, ktoré podľa zákona spadajú do právomoci súdov. Záber základného práva na súdnu ochranu vo všetkých jeho podobách sa tak musí vzťahovať i na „veci“ nemajúce rozhodujúci význam pre práva a povinnosti súkromnej povahy. K takým „veciam“ bezpochyby patrí aj posudzovanie a rozhodovanie nadriadeného súdu

o námietkach zaujatosti sudcov súdu podriadeného. Opačný záver by materiálne znamenal ústavne neprijateľný výsledok, a to, že v konaní o námietke zaujatosti sudcu nie je potrebné rešpektovať požiadavky plynúce zo základného práva na súdnu ochranu (m. m. III. ÚS 46/2012). Preto sa ústavný súd musel pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti zaoberať otázkou, či sú splnené podmienky na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie ustanovené zákonom o ústavnom súde.

2. K námietke sťažovateľa o porušení rovnosti zbraní v konaní o podanej námietke zaujatosti ústavný súd opätovne poukazuje na skutočnosť, že konanie o námietke zaujatosti nepredstavuje typické sporové konanie. Dokazuje to právna úprava obsiahnutá v § 14 – § 17 OSP. Predovšetkým z nej vyplýva, že konanie o námietke zaujatosti je jednoinštančné, námietka zaujatosti podaná jednou zo strán sporovej veci sa nepredkladá na zaujatie stanoviska či vyjadrenie druhej sporovej strane, o námietke zaujatosti rozhoduje nadriadený súd, teda nie inštančne vyšší súd, čo svedčí o odlišnosti predmetu konania o námietke zaujatosti v porovnaní s konaním, z ktorého procesného priebehu táto námietka vzišla. Všetky uvedené skutočnosti naznačujú, že konanie o námietke zaujatosti sa svojou povahou bližšie skôr konaniu prieskumnému, než rozhodovaniu typickej sporovej veci. Uvedený záver vyúsťuje do modifikovaného chápania princípu rovnosti zbraní v konaní o námietke zaujatosti.

Sťažovateľ krajskému súdu vytýka, že naňho uvalil neprimerané dôkazné bremeno, keď požadoval preukázanie, „čo konkrétne Sudkyňa svojim výrokom vo svojich myšlienkach mienila“. Podľa názoru sťažovateľa je to bez adekvátnej súčinnosti zákonnej sudkyne nemožné.

Ústavný súd k predmetnej argumentácii sťažovateľa uvádza, že miera potrebnej konkrétnosti vyjadrenia namietaného sudcu všeobecného súdu je priamoúmerná konkrétnosti odôvodnenia podanej námietky zaujatosti. Primárne je totiž na účastníkovi konania, ktorý námietku zaujatosti podal, ponúknuť aj dôkazy o pravdivosti dôvodov námietky (II. ÚS 162/2012). Čím konkrétnejšie sú teda skutkové tvrdenia zdôvodňujúce podanú námietku zaujatosti, tým konkrétnejšie vyjadrenie namietaného sudcu musí potom nadriadený súd pred rozhodnutím o námietke zaujatosti vyžadovať.

Zákonná sudkyňa na pojednávaní 7. júna 2012 požadovala od vypočúvaného navrhovateľa v 1. rade, aby uviedol, ako naňho novinové články, ktoré sa ho priamo dotýkali, zapôsobili. Sudkyňa teda od účastníka konania žiadala slovný popis veľmi subjektívnej stránky jeho vnímania skutočností vonkajšieho sveta. Taký popis môže mať v závislosti od jedinečných „odtieňov“ osobnosti každého človeka veľmi variabilnú podobu. Úlohou sudcu je emocionálne podfarbený, osobnostne determinovaný, a tým aj silne subjektívny popis vypočúvanej osoby objektivizovať na účely subsumpčných záverov ako neoddeliteľnej súčasti rozhodovania. Niet teda pochyb, že reakcia navrhovateľa v 1. rade na položenú otázku, že *„človeka to akurát tak neveriteľne našťve...“*, môže na účely objektivizácie vyvolávať problémy (už len použitý pojem „neveriteľne“ môže popisovať mieru extrémnosti v prežívanom pociťe, ale aj náznak zložitosti až nemožnosti exaktného jazykového popisu prežívaného pocitu). Preto by bolo celkom prirodzené vykladať nadväzujúce vyjadrenie zákonnej sudkyne aj ako snahu pomôcť vypočúvanému v jeho snahe dospieť k čo najdetailnejšiemu, a tým aj najpresnejšiemu popisu jeho pocitov tak, aby ich súd mohol čo najlepšie pochopiť a čo najobjektívnejšie vyhodnotiť.

Ústavný súd si je vedomý, že interpretáciu prezentovanú v predchádzajúcom odseku možno chápať aj ako extrémny prienik súdneho orgánu netvoriaceho súčasť sústavy všeobecného súdnictva do skutkových a právnych úvah konajúceho všeobecného súdu. Na tento exkurz sa však ústavný súd odhodlal len z dôvodu presvedčivosti odôvodnenia jeho konečného rozhodnutia o predloženej sťažnosti. Zamýšľal ním poukázať aj na iné do úvahy prichádzajúce možnosti výkladu a chápania postoja zákonnej sudkyne pri vyjadrení *„ja som niečo podobné zažila... Takže Vás viem pochopiť.“*. A práve konštatovaná nejednoznačnosť a variabilita interpretácie slovného prejavu zákonnej sudkyne si vyžadovala dostatočnú presvedčivosť odôvodnenia sťažovateľovej námietky zaujatosti. Sťažovateľ totiž nevníma rôznosť možných výkladov citovaných výrokov, ale tvrdí, že výklad slov JUDr. S. je jednoznačný a že jej prejav možno vysvetliť len tým, že nadŕža navrhovateľom a pociťuje negatívne emócie voči sťažovateľovi. Na príklade uvedenom v predchádzajúcom odseku ústavný súd vysvetlil, že sťažovateľovo presvedčenie vôbec nemusí zodpovedať realite, a preto bolo správne, že krajský súd rozhodujúci o podanej námietke a hodnotiaci sporný výrok prednesený na pojednávaní 7. júna 2012,

rešpektujúc primárnu zodpovednosť účastníka konania za odôvodnenie podanej námietky zaujatosti, vyžadoval od sťažovateľa podrobnejšie tvrdenia podložené dôkazmi spôsobilými preukázať pochybnosti o nezaujatosti konajúcej sudkyne. Až v prípade splnenia tejto procesnej povinnosti sťažovateľa by bolo možné od vyjadrenia namietanej sudkyne očakávať podrobnejšie vyjadrenie k podanej námietke zaujatosti.

Ústavný súd tak konštatuje, že postoj krajského súdu nemožno charakterizovať ako porušenie princípu rovnosti zbraní odôvodňujúce prijatie podanej sťažnosti na ďalšie konanie.

3. Zároveň ústavný súd uvádza, že miera podrobnosti odôvodnenia podanej námietky zaujatosti determinovala aj požadovanú mieru podrobnosti odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu o tejto námietke.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že z výroku zákonnej sudkyne predneseného na pojednávaní 7. júna 2012 *„nemožno vyvodit' pochybnosti o jej nezaujatosti... Z predmetného konštatovania nie je zrejmé, čo podobné prežila... Samotná skutočnosť, že niečo podobné zažila a tvrdenie, že vie navrhovateľa 1/ pochopiť, nepreukazujú možnosť ani len sprostredkovaného vzťahu k predmetnej veci či k účastníkom a už vôbec nie priamy vzťah k nim.“*. Ústavný súd konštatuje, že krajským súdom uvedené dôvody korešpondujú s už vysvetlenou variabilitou možných výkladov predneseného výroku a zodpovedajú formulovanej požiadavke podrobnejšieho odôvodnenia sťažovateľovej námietky zaujatosti.

Pokiaľ ide o sťažovateľovu argumentáciu vyžadujúcu komplexné posúdenie správania zákonnej sudkyne na pojednávaní, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že krajský súd sa oboznámil aj so zvukovým záznamom z pojednávania. Mal teda vytvorené podmienky na komplexné posúdenie správania zákonnej sudkyne. Na podklade toho sa nestotožnil *„s námietkou odporcu v tom smere..., že sudkyňa neskrývane sympatizovala s navrhovateľmi, že by s nimi súcitila a plne chápala ich hnev“*. Pokiaľ totiž ide o vyjadrenie zákonnej sudkyne vo vzťahu k námietke sťažovateľa týkajúcej sa aplikácie procesného pravidla podľa § 118a ods. 1 OSP (*„či budem prihliadať alebo nebudem*

prihliadať, či sú prekludované alebo nie, o tom rozhodne odvolačka, hej?“(*), je na prvý pohľad zrejmé, že toto vyjadrenie možno považovať za náznak tak rozhodnutia v prospech sťažovateľa („či... nebudem prihliadať“*), ako aj rozhodnutia v jeho neprospech (*„či budem prihliadať...“*). Sumárne je teda zjavné, že tento výrok len ťažko možno vyhodnotiť ako jednoznačne predznamenávajúci spôsob, akým sa zákonná sudkyňa aplikačne „zmocní“ § 118a ods. 1 OSP. Správne potom krajský súd naznačil právo sťažovateľa podať riadny opravný prostriedok v prípade, ak by bol toho názoru, že zákonná sudkyňa predmetné ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku nesprávne aplikovala. Sťažovateľova argumentácia, podľa ktorej *„považujem za jednoznačné, že v prejednávanej veci nebudem úspešný, čo som sa dozvedel ešte predtým, ako bolo vykonané celé mnou navrhnuté dokazovanie... je preto vyslovené nelogický záver krajského súdu, že by sa Navrhovatelia mohli odvolávať proti prípadnému rozsudku prvostupňového súdu. Navrhovatelia totiž do skončenia prvého pojednávania nepredložili žiadne dôkazy na podporu svojich tvrdení a objektívne preto bez ďalšieho nemôžu byť vo veci úspešní...“*, je v naznačenej súvislosti značne nezrozumiteľná a v rovine konštatovania o náznaku apriórneho neúspechu sťažovateľa v predmetnom konaní aj nedôvodná.

Z odôvodnenia predloženej sťažnosti i z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že sťažovateľ v námietke zaujatosti predniesol aj viacero ďalších výhrad voči správaniu zákonnej sudkyne, ktoré potom krajský súd vyhodnotil ako napĺňajúce skutkovú podstatu § 14 ods. 3 OSP, resp. § 15a ods. 5 OSP. S tým sťažovateľ nesúhlasí.

Ústavný súd na tomto mieste pripomína svoj stabilne judikovaný právny názor, podľa ktorého nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyodené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Právny záver krajského súdu o tom, že ďalšie sťažovateľom prednesené dôvody námietky zaujatosti sa týkajú postupu zákonnej sudkyne v konaní pred okresným súdom, nemožno podľa názoru ústavného súdu kvalifikovať ako arbitrárny a z ústavného hľadiska neutržateľný. Niet totiž pochyb, že dôvody založené na tvrdení o udeľovaní právnych rád protistrane v spore, odpovedanie za navrhovateľa, prípadne napovedanie navrhovateľovi, prerušovanie právneho zástupcu sťažovateľa alebo uplatňovanie vyšetrovacej zásady v sporovom konaní sú vady, ktoré sporová strana cítiaca sa nimi poškodená môže uplatniť v odvolaní proti meritórnemu rozhodnutiu okresného súdu. Ústavný súd preto z titulu svojho postavenia mimo sústavy všeobecných súdov nezistil žiaden dôvod na meritórny prieskum predmetného sťažovateľom kritizovaného záveru krajského súdu. I táto sťažostná námietka je teda na prvý pohľad nedôvodná.

4. Súhrnne ústavný súd uzatvára, že námietky prednesené sťažovateľom v odôvodnení jeho sťažnosti sú na prvý pohľad nedôvodné, a tak už pri predbežnom prerokovaní možno dospieť k záveru, že meritórne rozhodovanie o predloženej sťažnosti by nemohlo za žiadnych okolností viesť ku konštatovaniu porušenia označených práv sťažovateľa. Ústavný súd preto sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

5. Napokon ústavný súd rešpektujúc požiadavku ústavnej požiadavky kvality odôvodnenia svojho rozhodnutia považoval za potrebné vysporiadať sa aj s argumentáciou sťažovateľa prednesenou v doplnení jeho sťažnosti doručenom ústavnému súdu 9. novembra 2012 a zakladajúcou sa na poukaze na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 162/2012-35 z 20. septembra 2012, v ktorom bola konštatovaná ústavná neutržateľnosť uznesenia všeobecného súdu o nevyhlásení sudcu všeobecného súdu z prerokovávanía a rozhodovania sporovej veci. Ústavný súd v tomto náleze okrem iného uviedol, že *„zákonný sudca totiž nie je pred vyhlásením rozhodnutia vo veci samej oprávnený vysloviť svoj právny názor na meritum veci, a to ani nepriamo (s určitou výnimkou vyplývajúcou z ustanovenia § 100 ods. 1 tretej vety Občianskeho súdneho poriadku). Tvrdený opačný postup zákonného sudcu je preto nezákonný, čo zároveň znamená, že takýto postup možno uplatniť v námietke zaujatosti. Vo svojej podstate ide v tomto prípade o námietku zaujatosti zákonného sudcu zo subjektívneho pohľadu, keďže*

námietka vychádza zo správania zákonného sudcu, ktorý mal dať nepriamo najavo, že v spore bude úspešná žalobkyňa.“.

Na prvý pohľad by sa tak mohlo zdať, že formulovaný právny názor II. senátu ústavného súdu je použiteľný aj na posúdenie okolností sťažovateľovho prípadu.

Niet pochyb, že ak dôvodom námietky zaujatosti sudcu všeobecného súdu má byť jeho výrok prednesený na pojednávaní, prichádza do úvahy nespočetné množstvo skutkových situácií (na podklade rôznosti do úvahy prichádzajúcich výrokov) relevantných pre skúmanie pochybností o nezaujatosti sudcu. Napriek tomu azda nie je celkom vylúčené vymedzenie určitých typových skupín výrokov umožňujúcich ich jednoznačnú kvalifikáciu z pohľadu garancie neustrannosti súdu. II. senát ústavného súdu jednu z takýchto typových skupín identifikoval. Podľa jeho názoru ide o prípady neoprávneného vyslovenia právneho názoru zákonného sudcu na prerokovávanú vec pred vyhlásením rozhodnutia vo veci samej.

Podľa názoru III. senátu ústavného súdu však v sťažovateľovej veci o taký prípad nejde. Vo veci prerokovanej pred II. senátom totiž zákonný sudca všeobecného súdu na pojednávaní vo veci, ktorej predmetom bolo určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva, mal na návrh právneho zástupcu žalobkyne, aby táto nebola predvolaná, pretože by to bolo príliš nákladné, ak by jej okresný súd musel preplatiť letenku, reagovať tak, že si môže cestovné náklady uhradiť z dedičstva.

Výrok zákonného sudcu vo veci prerokovanej pred II. senátom ústavného súdu je neporovnateľný s výrokom sudkyne v tu prerokovanej veci. Zákonný sudca veľmi zreteľne naznačil spôsob meritórneho rozhodnutia vo veci, a sám tak spochybnil svoju nezaujatosť. Vo veci sťažovateľa sa zákonná sudkyňa vyjadrila iba v tom zmysle, že dokáže pochopiť slovne popísané pocity, ktoré navrhovateľ v 1. rade prežíval pri oboznámení s obsahom novinových článkov. Kým teda výrok zákonného sudcu preskúmaný v konaní sp. zn. II. ÚS 162/2012 určil priamy koridor, na konci ktorého stojí rozhodnutie vo veci, výrok JUDr. S. súvisel s popisom pocitov navrhovateľa, ktoré v konaní o ochranu osobnosti majú dôležitý, predsa však v prostredí vnímania a dôkazného významu ďalších rozhodujúcich faktov iba čiastkový význam z pohľadu rozhodnutia sporu. Miera, v akej

výrok zákonnej sudkyne na pojednávaní 7. júna 2012 súvisel s meritórnym rozhodnutím, je neporovnateľne nižšia, než v okolnostiach posudzovaných vo veci sp. zn. II. ÚS 162/2012.

Rovnako tak výrok zákonného sudcu preverovaný vo veci sp. zn. II. ÚS 162/2012 bol vo väzbe na prípadné pochybnosti o jeho nezaujatosti značne konkrétny (uviedol, že sporová strana si cestovné náklady bude môcť uhradiť z dedičstva, o ktorého obsahu rozhodoval), preto potom aj námietka jeho zaujatosti bola dostatočne konkrétna a bolo logické požadovať, aby vo svojom vyjadrení tento sudca zaujal dostatočne konkrétny postoj k námietke obsahujúcej poukaz na jeho jednoznačný výrok. Logicky potom II. senát v záväznom právnom názore uložil žalovanému námietkovému súdu vyžiadať si od dotknutého sudcu konkrétnejšie vyjadrenie k veci. V tu posudzovanej veci však bol výrok zákonnej sudkyne, čo sa týka dôvodov, pre ktoré chápe pocity navrhovateľa v 1. rade, veľmi nekonkrétny. Ústavný súd len dodáva, že samotná táto nekonkrétnosť a už viackrát uvádzaná rôznorodosť do úvahy prichádzajúcich výkladov predurčuje námietku zaujatosti založenú na takom výroku na neúspech. Ak napriek týmto okolnostiam chcel sťažovateľ dosiahnuť vylúčenie zákonnej sudkyne z prerokúvania a rozhodovania jeho veci, ako primárny nositeľ povinnosti tvrdiť a dokazovať dôvody námietky mal byť vo svojej námietke dostatočne konkrétny, tak ako to napokon požadoval aj krajský súd.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2013